

Corruptie

“Corruptie is het politieke, sociale of economische verschijnsel waarbij een machtspositie misbruikt wordt door een of meerdere personen om zichzelf of anderen ongeoorloofde gunsten te verlenen, in het laatste geval vaak in ruil voor wederdiensten of als vriendendienst.” [Bron: Wikipedia]

Macht is hier het sleutelwoord. Iemand die macht heeft, is in staat die macht aan te wenden voor corrupte handelingen. Iemand die eenmaal macht heeft, zal die macht niet graag uit handen geven. Het ligt voor de hand dat diegene de macht wil behouden door middel van corrupte handelingen.

De psyche van de mens maakt honger naar macht mogelijk. De ene mens is verzet op macht en de andere mens geeft er niets om. We zien de verschillen tussen managers en leiders. Managers zijn beheerders van de status quo. Ze willen graag zo min mogelijk verandering, tenzij het om uitbreiding van hun macht gaat.

Leiders zijn bouwers van vernieuwing vanuit visie. Omdat ze anderen mee willen krijgen, geven ze anderen een deel van de macht. De ultieme leider geeft niet alleen zijn eigen macht weg, maar zorgt er ook voor dat macht nergens blijft hangen. Hij weet namelijk dat ieder instituut, als gevolg van die menselijke psyche, uiteindelijk zal corrumperen.

We zien ook het verschil bij eigenaren van huisdieren. Honden hebben een baas nodig en katten dulden geen baas. Hondenliefhebbers zijn meer gericht op het hebben van macht, dan kattenliefhebbers. Het zit gewoon ingebakken in de psyche van de mens. We worden geboren met een voorgeprogrammeerd karakter.

En natuurlijk wordt ons karakter in onze eerste levensjaren verder gevormd door de voorbeelden die we zien in het gezin. Daarna kunnen alleen traumatische ervaringen zorgen voor grote veranderingen in ons karakter. Je karakter veranderen vanuit de wens ‘een beter mens’ te worden is het moeilijkste wat er is. Daarom gebeurt het ook zo weinig.

Hazrat Inayat Khan

Inayat Khan (1882 – 1927) was de oprichter van de International Sufi Movement. Het soefisme dat Inayat Khan in Amerika en Europa verspreidde wordt vanwege het eigen karakter ervan door volgelingen ook wel aangeduid als universeel soefisme. Hij stond in hoog aanzien en wordt daarom nog steeds aangeduid met de eretitel 'hazrat'.

Inayat Khan vertelde aan zijn volgelingen dat ze vooral zelf op onderzoek moesten gaan. Bijvoorbeeld door het volgen van verschillende godsdiensten, maar nergens te blijven hangen en dus door te groeien als het daarvoor tijd was. Hij wilde niets vastzetten, maar de mogelijkheid hebben om te veranderen en vernieuwen.

Ik vind zijn werk uitermate belangrijk voor zelfverwezenlijking. Soefi's bieden juist ook aan westerlingen de mogelijkheid om te kunnen ontsnappen uit het moeras van zelfoverschatting. Iedere school en opleiding zou aandacht mogen besteden aan de universele wijsheden die Soefi's bieden en hebben geboden.

Waar ik echter tegenaan liep was de houding van zijn hedendaagse volgelingen. Ik ben twee maal bij een bijeenkomst geweest waar we de wijze teksten van Hazrat Inayat Khan lezen en erop mediteerden. Het was echter nadrukkelijk niet toegestaan om erover te discussiëren. Ik kan mij niet voorstellen dat hij dit zou goedkeuren.

Natuurlijk kunnen er praktische redenen zijn, maar de waarde van zijn inbreng ligt juist in het feit dat Inayat Khan ons aanzet tot groei en dat moeten we samen doen. Aardse waarheden zijn altijd slechts tijdelijk en daarom moet alles ter discussie gesteld kunnen worden, zelfs de wijsheden van Soefi's. Nergens blijven hangen, ook niet bij Inayat Khan.

Waar de leider Inayat Khan alles openbreekt en openlaat, neigen zijn volgelingen naar management. En dit overkomt zoveel wijzen, Boeddha en Jezus niet uitgezonderd. De leiders die het goede voorbeeld geven en ons aanzetten tot zelfverwezenlijking, maar nog teveel volgelingen die van macht houden.

Macht

Probeer maar eens 'normaal' te blijven als de macht jou ten deel valt. We zien het bij artiesten die op het podium worden gehesen, velen worden een andere persoon. Mensen die gaan werken in een hiërarchische machtsstructuur zoals het leger of de politie veranderen in robots die orders opvolgen en orders uitdelen.

En als je gevoelig bent voor macht, dan kun je veranderen in een regelrechte moordmachine zoals we hebben gezien in 'het Milgram experiment'. 'Gewone' mensen die dodelijke middelen in handen kregen. 'Gewone' mensen die kinderlijk eenvoudig gemanipuleerd konden worden vreselijke dingen te doen.

Het probleem van macht kun je zien bij twee 'soorten' mensen. Uiteraard bij de psychopaten die Nazi Duitsland hebben vormgegeven en geen enkele moeite hadden met het uitmoorden van miljoenen mensen. Maar die 'gewone' man die overgehaald kan worden het uitvoerende werk te doen, dat moeten wij onderkennen.

Het is gemakkelijk wijzen naar de corruptie bij de elite, maar in hoeverre zijn wij zelf eigenlijk corrupt. Wat gebeurt er met mij als ik macht krijg en op een podium wordt gehesen? Wat gebeurt er in mij als de eerst verkregen macht plots wegvalt en mij geen aandacht meer ten deel valt? Twintig jaar scholing heeft er geen les aan besteedt.

De mensen zijn er niet mee bezig. We worden simpelweg geleefd. Onbewust en dus vatbaar voor manipulatie. De corruptie zit in alle haarvaten van de samenleving. Alles heeft een prijs en dat geldt ook voor de meeste mensen. Bewust of onbewust zijn we onderdeel van het gevecht om de macht. Of je wil of niet. Waar heb je grip op?

Hoe kan de mens zich het beste organiseren zodat de nog primitieve psyche zich zo min mogelijk kan richten op verkrijgen en behouden van macht? Hoe organiseren wij ons zodanig dat individuen én óók instituten zoveel als mogelijk gevrijwaard blijven van corruptie? Hoe kan de transitie naar 'een betere mens' eruit zien?

Nico Cost, 19 september 2024